

D ů v o d y:

Pokud uplatňuje dovolací důvod čís. 4 § 503 c. ř. s., jest dovolatel v právu. Dopisem ze dne 19. ledna 1921 objednal žalobce pro sebe 1 vagon soli v 50 kg pytlech po 1 K 23 h a na tuto objednávku odpověděl žalovaný, že ji vyřídil, pokud se týče, že ji předal svému dodavateli k vyřízení. Tím žalovaný návrh žalobcův na dodání 100 q soli bez výhrady přijal a smlouva se stala hotovou. Okolnost, že šlo o zboží dovozní, že k dovozu soli do tuzemska jest jediné oprávněna »Čechoslavia« v Olomouci a že tato se zdráhala, žalovanému sůl dodati jinak než po vagonech 15 tunových a jen volně nasypanou, nemá, pokud jde o otázku hotovosti smlouvy mezi žalobcem a žalovaným, významu, poněvadž žalovaný, přijímaje žalobcovu objednávku, neučinil v té příčině výhrady. Mohla by přijíti v úvahu jen, kdyby se bylo žalovanému stalo nemožným, smlouvu se žalobcem splniti, protože Čechoslavie odepřela, dodati sůl tak, jak bylo mezi žalobcem a žalovaným ujednáno. Této námitky však žalovaný nečiní, nýbrž naopak připouští ve svém dovolání, že by mu, třeba s nějakými obtížemi, bylo bývalo možno, z 15 tunových vagonů pětinu složiti a jinak upotřebiti. Dotazy žalovaného, je-li žalobce srozuměn, by sůl byla zaslána v 15 tunových vagonech a volně nasypaná, byly tedy, pokud jde o vagon, žalobcem objednaný, pouhými návrhy na změnu smlouvy již dojednané. Na tyto odpovědět, nebyl žalobce povinen. Zejména nelze tuto povinnost odvozovati z ustanovení čl. 323 obch. zák., poněvadž tento článek ukládá pouze povinnost, odpovědět na příkaz (mandát) k obchodům, nikoliv i na jiné nabídky. Naopak, z toho, že žalobce neodpovídal na tento návrh, nýbrž poháněl dodání vagonu, to jest vagonu, jaký objednal, dlužno souditi, že návrhu žalovaného nepřijal a bylo proto povinností žalobcovou, by dostál smlouvě, jak byla ujednána. Nelze tudíž souhlasiti s míněním odvolacího soudu, že žalovaný nezavinil průtah v dodání zboží. S odvolacím soudem nelze souhlasiti ani v tom, že žalobce byl povinen, poskytnouti žalovanému lhůtu, by mohl napravit, co promeškal. Na žalobcovo oznámení telegramem ze dne 18. února 1921, že vagon dosud nedošel a že žádá o okamžité opatření odpověděl žalovaný dopisem ze dne 19. února 1921, že depeše jeho jest zcela bezúčelnou, neodpoví-li mu na otázku »Sůl jen ve vagonech po 15.000 kg volně nasypaná, jste s tím srozuměn? Ano či ne«. Dle tohoto dopisu není pochybno, že žalovaný odepírá smlouvu plniti tak, jak byla ujednána, vždyť zdůrazňuje, že sůl jest jen ve vagonech po 15 tunách. Poskytnouti mu dodatečnou lhůtu k plnění, bylo by bývalo bezúčelným a zbytečným a nebyl proto žalobce povinen, tak učiniti, neboť poskytnutí lhůty nemá býti pouhou formalitou a nemůže prodávateli býti vnučováno, když zboží vůbec dodati nechce. První soud uznal tudíž právem nárok žalobcův na náhradu za opodstatněný.

Čís. 1872.

Kdo užívá věci, pronajaté mu jedním ze spoluvlastníků bez zmocnění a souhlasu ostatních, vydán je jejich žalobě záporní.

(Rozh. ze dne 26. září 1922, Rv II 412/22.)

Do domku, jenž náležel společně žalobci a Marii M-ové, přijala tato žalovaného. Žalobu o uznání, že žalovanému nepřísluší v domku bydlet, procesní soud první stolice zamítl, odvolací soud jí vyhověl. **Důvody:** Žalovaný namítá nedostatek pasivní legitimace, uváděje, že není se žalobcem v právním poměru, že žalobce není oprávněn, ho z domu vykazovati, to právo by prý měla pouze Marie M-ová. Žalobce pochybil prý, podav žalobu proti žalovanému, měl prý žalovati Marii M-ovou a proto prý je žaloba bezdůvodná a třeba ji pro nedostatek pasivní legitimace zamítnouti. S tímto názorem, který přijal též první soud, nemůže odvolací soud souhlasiti. Žalovaný věděl, že žalobce jest spoluvlastníkem domu, byl, jak sám doznává, žalobcem i jeho právním zástupcem vyzván, aby se vystěhoval, bylo a jest mu tedy známo, že nemá práva v domě tom bydlet, a přece odepřel, vystěhovati se, a tím, že v domě tom na dále bydlí, dal na jevo, že si právo to osobuje. Žalovaný tvrdí, že je u spolunajitelky čeledínem. Okolnost ta však, byť i pravdivá byla, ač jí není (neboť jako čeledín by měl také plat a toho dle svého vlastního přednesu nemá), neopravňovala by ho obývati dům, který nepatří celý spolunajitelce. Dle § 833 obč. zák. přísluší držba a správa společné věci všem spolunajitelům, v záležitostech, týkajících se obyčejné, řádné správy a užívání, rozhoduje většina hlasu, počítaných podle poměru podílů spoluvlastnických. Zde jsou pouze dva spoluvlastníci, každý do polovice. Bydlení patří k obyčejnému, řádnému užívání domu a ku dovolení bydlení jest třeba souhlasu většiny spolunajitelů. Toho zde není, neboť pouze Marie M-ová, majitelka polovice, toto svolení dala a tím překročila své právo. Bydlí tedy žalovaný v domě neprávem, Marie M-ová není oprávněna přijati bez svolení spoluvlastníka ani nájemníka, který platí nájemné, tím méně může přijati osobu, která zdarma bytu používá. Mohla by tedy zcela právem býti žalována též ona; tím však není řečeno, že pouze ona měla býti žalována, a že jest zde nedostatek pasivní legitimace; vždyť ona mohla by tvrditi, že žalovaný tam bydlí bez jejího svolení, ba proti její vůli. Sama by mohla býti žalována jen tehdy, kdyby bylo prokázáno, že ona si přisvojuje větší právo, než jí náleží a že ona brání nějak žalovanému, by se nevystěhoval. To však ani tvrzeno není. V tomto případě jest zjištěno, že žalovaný bezprávně v domě bydlí, nejsa ani nájemníkem, z kteréžto příčiny neplatí pro něho ani zákon o ochraně nájemníků, a že odpírá, vystěhovati se, ač k tomu byl vyzván; přiznává-li ustanovení § 833 obč. zák. všeobecně většině spolunajitelů, rozhodovati o všech, řádného užívání společné věci se týkajících záležitostech, musí tato většina míti platnost i v poměru k osobám třetím, v tomto případě i vůči žalovanému.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolatel, uplatňuje především dovolací důvod § 503 čís. 4 c. ř. s., spatřuje jej v tom, že prý odvolací soud neprávem pokládal žalovaného za pasivně legitimovaného v tomto sporu, neboť tento prý si neosobuje práva, které by žalobce k žalobě opravňovalo. Žalovaný opakuje v dovolání zase námitku, že mezi ním a Marii M-ovou došlo ke smlouvě služební a že používá bydlení v domku jako úplatu za své práce, při

hospodářství vykonávané. Z toho dovozuje dovolatel, že bydlí v domě dovoleně a neosobuje si práva, které by rušilo žalobce ve výkonu práva spoluvlastnického. Leč dovolatel při této námitce úplně přezírá, že zůstává v domě, který jest spoluvlastnictvím žalobce a Marie M-ové a že, užívaje domu k bydlení pro sebe, užívá takto nejen spoluvlastnického dílu Marii M-ové, ale i spoluvlastnického podílu žalobcova. Vlastníky domku jsou žalobce polovicí a Marie M-ová též polovicí; právní moc nad domkem podle § 354 obč. zák. náleží jim oběma dohromady; k nakládání celým domkem nebo jakoukoli hmotnou jeho částí a k poskytnutí užívání celého domku nebo jeho částky osobě třetí — žalovanému nestačí vůle Marie M-ové samotné, nýbrž třeba jest podle §§ 361, 828 a 829 obč. zák. spojené vůle obou spoluvlastníků, tedy i žalujícího. V záležitostech, jež se týkají jen řádného, obyčejného užívání domku, rozhoduje dle § 833 obč. zák. většina hlasů, jež se počítají dle poměru podílu spoluvlastnických. Žalovaný neměl žalobcova souhlasu k bydlení v domku, ale přes to tam bydlí; tím osobuje si ve smyslu § 523 obč. zák. právo, jímž omezuje spoluvlastnictví žalobcovo a ruší je. Osobování ve smyslu tohoto § 523 neznamená nic jiného, než neoprávněné omezování a tedy porušení vlastnického nebo spoluvlastnického práva. Žalovaný osobuje si právo bydlení proti žalobci a žalobce takto podal důkaz o základu své žaloby proti dovolateli, neboť stačí, když dokáže, že dovolatel skutečně si činí nárok na právo v domku bydlet a že takto omezuje jeho spoluvlastnické právo. Žalovaný musil by proti žalobci dokázati, že práva, v domku zůstávati, nabyl od obou spoluvlastníků, neboť jen oba společně mohou mu právo to poskytnouti. Je-li zde různost vůle účastníků, nesmí se státi se společnou věcí změny, ježto právo každého společníka se vztahuje na celou věc a každou změnou s ní jsou dotčena práva všech společníků. Dovolatel mohl by důsledně podle svého názoru žádati, by Marie M-ová svolila, by si své právo bydlení vložil na domek a právě v tomto případě ukázala by se neudržitelnost názoru dovolatelova a musela by býti žádost za vklad tohoto práva bydlení v jeho prospěch zamítnuta, poněvadž by se nedostávalo svolení žalobce jako osoby, která jest jím rovněž zatížena (§ 32 lit. b) knih. zák.) Žalovaný však netvrdí, že by měl ze služební smlouvy s Marií M-ovou právo, které by se hodilo ku vkladu do knih, a také ani nemůže podobné právo tvrditi, neboť by tímto způsobem dokazoval, že jeho služební smlouva s Marií M-ovou jest základem věcného práva vůči třetí osobě. Tento jeho názor odporoval by naprosto zásadě §§ 859 a 861 obč. zák., že smlouva tvoří právo jen mezi stranami a zásadě poslední věty § 442 obč. zák., že nemůže jedna strana druhému smluvníku poskytnouti více práv, než má sama, a že ze smlouvy mezi dvěma stranami nemohou vzniknouti bez svolení třetí osoby pro tuto závazky. Pouze tenkrát, kdyby Marie M-ová byla vystupovala jako plnomocnice žalobcova, byla by mohla založiti ze smlouvy se žalovaným závazky pro žalobce. Tato okolnost nebyla však ani tvrzena, nýbrž bylo dovozováno právo žalovaného jen ze skutečnosti, že se Marie M-ová sama zavázala žalovanému, poskytovati mu bydlení v domku. Žalovaný nedokázal, že vůči žalobci nabyl zákonným způsobem práva, v domku bydlet; nenabyl tedy práva toho. Ze svrchu uvedeného vyplývá, že si žalovaný neprávem osobuje právo bydlení v domku vůči žalobci a že proto žaloba jest oprávněna. Žalobce jako

spoluvlastník právě zmíněného domku požívá dle §§ 354, 361 a 523 obč. zák. ochrany proti každému, kdož mu brání v neomezeném užívání a výkonu práva spoluvlastnického. Osobou, jež tak činí, jest dokázaně žalovaný. Nezáleží na tom, zdali mimo žalovaného i jiná osoba ruší žalobce v jeho právu spoluvlastnickém a zejména, zda tak činí i Marie M-ová, která není spolu žalována, neboť jest věcí žalobce samého, proti komu chce výkon svého práva spoluvlastnického chrániti, a žalovaný nemůže ničeho ve svůj prospěch vyvozovati z okolnosti, že žalobce nevystoupil žalobou proti Marii M-ové. Docela nepřipadně tvrdí žalovaný, že, může-li si výměnkář vzíti k sobě do bytu cizí osobu, může tak učiniti tím spíše i spoluvlastník. Nezáleží přece v tomto případě na tom, jaká práva má výměnkář vůči vlastníku domu, nýbrž jde nyní o to, jakých práv se dostalo osobě, která byla do bytu přijata a tato práva se v obou případech různí, poněvadž výměnkář v domě bydlící není vlastníkem domu tohoto; spoluvlastník má docela jiná práva, nežli výměnkář, jenom ze služebnosti oprávněný.

Čís. 1873.

Ku povolení zápisu cizozemské společnosti s r. o. do tuzemského rejstříku jest nezbytným průkaz o vzájemnosti.

(Rozh. ze dne 27. září 1922, R I 1024/22.)

Opověď cizozemské společnosti s r. o. k tuzemskému rejstříku byla zamítnuta s o u d y v š e c h t ř í s t o l i c, N e j v y š š í m s o u d e m z t ě c h t o

d ů v o d ů :

Dle § 108 odstavec I. čís. 4 zákona o společnostech s ručením omezeným ze dne 6. března 1906, čís. 58 ř. zák., jest zápis c i z o z e m s k é společnosti do obchodního rejstříku v tuzemsku odepřítí, neprokáže-li společnost, že ve státu, k němuž náleží, jsou tuzemské společnosti téhož druhu na základě vzájemnosti stejně připuštěny ku zřizování závodů, jako tamní domácí společnosti. Předpis tento má ráz nutkavý a jest proto průkaz vzájemnosti, který společnost, závod opovídající, sama podati musí, nezbytnou podmínkou pro povolení zápisu. Stěžovatelka sama však přiznává, že tohoto průkazu nemá a že by jej teprve ve lhůtě dvouměsíční soudu předložiti mohla. Odpovídá tudíž zamítnutí opovědi společnosti do obchodního rejstříku již z tohoto důvodu úplně zákonu a netřeba se ani zabývati dalšími podmínkami pro povolení zápisu zákonem požadovanými.

Čís. 1874.

I když soud považuje žalobu věcně za neodůvodněnou, jest povinen, by nejprve vyřešil otázku legitimace ke sporu.

Nikoliv již pouhým úředním vyrozuměním toho, kdo žádal o přiděl uhlí, že přiděl byl povolen, ovšem ale tím, že žadatel na vyrozumění